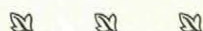

OVER VOGELTREK 315

Hiermede besluit het eerste, het beschrijvende gedeelte en nu volgt het „theoretisch” gedeelte dat handelt over het trekinstinct en het orientatie-probleem. Alles wat hierover bedacht en verzonnen is bekijkt van Oordt kritisch en onpartijdig en getrouw geeft hij relaas van de vele en zeer interessante onderzoekingen, die vooral in de laatste jaren op dit gebied zijn verricht en waaruit wij veel hebben geleerd. De uitkomst van alles is „dat wij van het orientatie-probleem zelf eigenlijk niets begrijpen” en dat het onderzoek naar de periodiciteit van het trekinstinct nog in de kinderschoenen staat. Van Oordt vergelijkt die periodiciteit heel treffend met die van de boomen en hun bladen.

Er blijft dus nog veel te doen, maar veel is ook bereikt. En alle gebeurtenissen van de vogel-trek, hetzij ze ons duidelijk zijn of niet, blijven hun groote bekoring behouden en die zullen we des te treffender gevoelen, naarmate we van Oordts boek vlijtiger hebben bestudeerd.

JAC. P. THIJSSSE.

BOEKBESPREKINGEN.

Dr. JAC. P. THIJSSSE. „*Waar wij wonen*”. Te illustreren met Verkade's plaatjes, naar aquarellen van C. ROL, J. VOERMAN Jr. en H. ROL. Bandversiering en zwart-wit tekeningen van C. ROL. Plaatjes in offsetdruk van de Fa. Van Leer & Co. Druk- en bindwerk van Blikman & Sartorius. Zaandam, 1937; uitgave Verkade's Fabrieken N.V.

Gelukkig dit jaar weer een album van Thijssse! Er is nu iets nieuws geprobeerd: in plaats van de 144 kleine plaatjes worden nu uitsluitend grote platen gegeven. Sommige hiervan zijn op zichzelf een sieraad, en wel in staat, dierbare herinneringen wakker te roepen.

De tekst behandelt een aantal Nederlandse landschappen, op originele en frisse wijze, onbetaalbaar als al Thijssse's albums. Al is de landschapsbeschrijving levendig, en de tekst vol wetenswaardigheden en vol kostelijk optimisme en rustige humor, de hoofdstrekking is: een pleidooi voor volharding in het streven van natuurbescherming, op de reële en loyale wijze, waarop hij dat steeds heeft nagestreefd.

Al lezende wordt men telkens weer getroffen door Thijssse's zeldzaam ruime, zeldzaam harmonische instelling bij zijn beschouwing van de verhouding tussen civilisatie en natuur. Het mooie mensenwerk, op zijn grootst te zien in de havenwerken van Rotterdam of op de Zuid-hollandse scheepswerven of in de kanalisatiewerken bij de Maas, heeft evenzeer zijn belangstelling als het groeiende landschap met al zijn levende wezens. Door deze ruime en dus welwillende houding zal het effect van zijn betoog groot zijn. En dat is nodig, want al zegt Thijssse zelf wel eens, dat er zoveel van wat hij steeds verlangd heeft, in vervulling is gegaan, toch ziet hij voortdurend dreigend gevaar, en nog telkens blijkt hem, dat er veel verloren gaat, wat bij een betere samenwerking met Natuurmonumenten niet verloren behoefde te gaan, ook zonder aan de dan voorzittende belangen afbreuk te doen.

Wat kent Thijssse zijn land door en door, tot in de verste uithoekjes! En wat kent hij planten en dieren! De onbegrijpelijk veelzijdige waarnemingschap, die op elke bladzijde blijkt, werkt ook op ons aankomende biologen in hoge mate stimulerend.

De platen sluiten prachtig bij de tekst aan. Dezelfde ruime instelling blijkt er uit; het „mooie mensenwerk” krijgt ook hier een beurt. In kort bestek is een grote verscheidenheid van onderwerpen afgebeeld.

Voerman spant voor mij weer de kroon. Zijn kleur en sfeer zijn zo fijn en elke plaat is zulk een ongekunsteld geheel. Hoe moeilijk het is, dit bij dergelijk soort illustratie te bereiken, tonen de platen van de beide Rols maar al te duidelijk. Afgezien van het niet steeds geslaagde van hun kleuren, treft me op de meeste van hun platen, dat de details niet voldoende ondergeschikt gemaakt zijn aan het geheel; het meerkoetje op plaat 2, de „opgeplakte” goudplevieren op plaat 21 en de ijsvogel en de kwikken op plaat 22 en ook de fuut op plaat 15 zijn er naar mijn

gevoel wat met de haren bijgesleept. De achtergrond van al die platen steekt tegen de overladen voorgrond telkens gunstig af. Maar de bandtekening van C. Rol, en het heerlijke zilveren riviergezicht, de stuwdam met zijn woelige water, en de kinderen in de Buurserbeek (3 platen van H. Rol) maken dat alles ruimschoots goed.

De vogels komen er bij Voerman beter af dan bij de anderen, maar al zijn zwemmende vogels, ook en vooral de overigens prachtige eiders, liggen te hoog op het water.

Jammer dat de Verkadefabrieken het nodig vonden, om de recensenten door het sturen van een „concept-recensie” van een geheel voorgekauwde tekst te voorzien (dat concept was over de kwaliteiten van het album overigens nogal goed te spreken). Maar het verlagen van de critiek tot een alles verheerlijkende spreektrumpet van de reclamemaker stuit me tegen de borst. Dit boek is geen film! En gelukkig heeft een dergelijk Verkade-album dit soort steun ook niet nodig.

Ik hoop op nog een lange serie van zulke kostelijke Thijsse-albums, tot heil van Natuur-
bescherming en Verkadekoek. N. TINBERGEN.

Dr. A. J. SCHURINK. *Biologie-onderwijs, een kritische beschouwing over het Plantkunde-onderwijs aan de U.L.O.-scholen.* (J. B. Wolters groot 8vo, 104 p.p., prijs f 2.90.

Met den eersten volzin van dit belangwekkend boek betuigen wij al dadelijk onze volkomen instemming: „Het biologie-onderwijs dient een veel belangrijker plaats in het onderwijs in te nemen, dan men er thans gewoonlijk aan toekent.

Inderdaad, de lagere school, de middelbare school, het gymnasium schieten alle tekort. Hoe diep treurig het met het onderwijs in de plantkunde op sommige scholen gesteld is, daarvan geeft Dr. Schurink ontstellende voorbeelden. De kinderen worden er afkeerig van. Als oorzaak van dit treurig verschijnsel noemt Dr. Schurink o.a. het onoordeelkundig examen en de onbekwaamheid van de onderwijzers.

De schrijver weet gelukkig verschillende verbeteringen voor te stellen, al kan hij ook geen oplossing geven voor alle moeilijkheden. Goed biologie-onderwijs moet berusten op omgang met de planten en dieren buiten het schoollokaal. JAC. P. TH.

Dr. J. BOTKE. *Plantkunde I.* Derde druk. (Groningen J. B. Wolters, geb. 220 p.p., 131 fig. f 2.25)

Wij maken van het verschijnen van dezen derden druk nogmaals gaarne gebruik om de aandacht te vestigen op dit voortreffelijk werk. We kunnen iedereen, die op de hoogte wil zijn van de plantkunde van heden aanraden met een begin te maken door de bestudeering van dit aangename boek, rijk aan inhoud en „bij” tot op den jongsten tijd. JAC. P. TH.

A. MELLINK. *Leerboek der Dierkunde.* Deel II. Tweede druk. (Groningen, Wolters, 308 p.p., 308 fig., geb. f 3.25).

Ook dit boek kunnen we zonder eenig voorbehoud aanbevelen. Onderwijzers, die dit hebben doorgewerkt, zullen Dr. Schurink geen teleurstelling bezorgen.

Eén kleine opmerking. Mellink zet op pag 273 achter het juiste woord „muskusrat” nog weer tusschen twee haakjes bisamrat. Dit is nog te veel eer aan het zotte germanisme. JAC. P. TH.

Dr. J. M. GEERTS. *Beginselen der Plantkunde.* 15e druk. (Groningen, J. B. Wolters, 210 p.p., 255 fig., geb. f 2.90).

Alweer een nieuwe druk van dit oude beproefde leerboek, dat nu ook al zijn zilveren jubileum achter den rug heeft. Bij al die goede en zeer goede leerboeken moet men er zich toch over verwonderen, dat het groote publiek nog zoo weinig van plantkunde weet.

Ik heb dezen vijftienden druk nog eens vlijtig nageplozen om fouten, maar geen ergere kunnen vinden, dan die op pag. 190 waar Prof. Geerts ons vertelt, dat de larix gekenmerkt is, door dat 's winters de korte takjes met bundeltjes naalden afvallen. Inderdaad vallen de naalden afzonderlijk af en de korttakjes blijven. De plant, die zijn korttakjes afwerpt is de Moerascypres (*Taxodium*). JAC. P. TH.